

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 2^ο Γυμνάσιο Ασπροπύργου

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ : 2009-2010

ΤΙΤΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ: «Ομότιμοι μεσολαβητές»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΟΜΑΔΑ (υπεύθυνος/οι καθηγητές/ριες – συντονιστές: Γιαννάτου Αγγελική ΠΕ02, Αθανασοπούλου Μαρία ΠΕ11)

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ (ονόματα μαθητών)

1. Μάριος Αγκόλλη	11. Ντεμπίνια Χριστίνα
2. Καραβοκύρης Παναγιώτης	12. Περδίκης Αρτέμης
3. Κοτσοχείλης Χρήστος	13. Σαΐνης Παναγιώτης
4. Χάσα Αλέξανδρος	14. Κατηγοράνη Φωτεινή
5. Αγκάστρα Ερμιλέντη	15. Κατηγοράνη Σπυριδούλα
6. Τσουράϊ Ντενίς	16. Καραϊλανίδη Ειρήνη
7. Σαντίκου Τζουλιάννα	17. Βεντούρη Γεωργία
8. Καφούρου Ιωάννα	18. Γκιόντσα Λάμπρος
9. Παπαδόπουλος Παύλος	19. Δαχρετζής Παναγιώτης
10. Παγώνη Όλγα	20. Στασινόπουλος Άγγελος

Γιατί επιλέξαμε το θέμα : Λόγω της αύξησης κρουσμάτων βίας στα σχολεία και λόγω της ύπαρξης ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων στην περιοχή.

Τι είναι η μεσολάβηση συνομηλίκων:

Η μεσολάβηση είναι πρόγραμμα και διαδικασία όπου μαθητές της ίδιας ηλικίας διευκολύνουν την επίλυση συγκρούσεων μεταξύ δύο ατόμων ή ομάδων. Η διαδικασία αυτή έχει αποδειχθεί αποτελεσματική στην αλλαγή του τρόπου που οι μαθητές κατανοούν και επιλύουν τις συγκρούσεις στη ζωή τους. Οι αλλαγές αυτές περιλαμβάνουν βελτίωση της αυτοεκτίμησής τους, της δυνατότητας να ακούνε και να ασκούν την κριτική τους σκέψη και την εδραίωση του σχολείου ως χώρου μαθήσεως καθώς και τη μείωση των πειθαρχικών ενεργειών και των καβγάδων.

Η διαδικασία είναι εθελοντική και από τις δύο μεριές

Οι συνομήλικοι μεσολαβητές δεν «αποφασίζουν» αλλά εργάζονται προς μια επιτυχημένη και από τις δύο μεριές λύση ώστε να αποφευχθούν περαιτέρω προβλήματα.

Τα είδη των προβλημάτων που αντιμετωπίζονται

Φήμες και κουτσομπολιά
Προβλήματα στις σχέσεις / παρενόχληση
Φυλετικός ή κοινωνικός ρατσισμός
Καβγάδες και τσακωμοί
Βανδαλισμός
Εκφοβισμός μέσα ή έξω από την τάξη

Πιο σοβαρά προβλήματα

δεν προσφέρονται για τη διαδικασία της μεσολάβησης αλλά χρειάζεται εξωτερική παραπομπή. Τέτοια προβλήματα είναι η σεξουαλική κακοποίηση, η αυτοκτονία, η χρήση ναρκωτικών, η κατοχή όπλων και πιθανά δικαστικά θέματα.

Προσωπικά χαρακτηριστικά μεσολαβητών:

Οι μεσολαβητές:

- **Ακούνε προσεκτικά και βοηθάνε τους άλλους να εκφράσουν τα συναισθήματά τους**
- **Δε λένε στους άλλους τι να κάνουν και δε δίνουν συμβουλές**
- **Βοηθάνε τους άλλους να βρουν τις δικές τους λύσεις**
- **Είναι φιλικοί προς όλους**
- **Είναι δίκαιοι και δεν παίρνουν το μέρος κανενός**
- **Δεν κρίνουν και δεν κατηγορούν**
- **Μπορούν οι άλλοι να τους εμπιστευτούν, γιατί δε λένε στα άλλα παιδιά ό,τι έχουν ακούσει**

Γραπτή συμφωνία

Όλα κατά τη διάρκεια της μεσολάβησης κρατούνται σε ένα πρωτόκολλο. Η λύση διατυπώνεται με όσο το δυνατό μεγαλύτερη ακρίβεια (ποιος θα κάνει τι, πότε και πού). Χρησιμοποιούνται όσο γίνεται πιο απλές και μονοσήμαντες λέξεις, οι οποίες σε καμία περίπτωση δε θεωρούνται ως κατηγορίες. Υπάρχει επίσης κατανόηση, πράγμα που συμβαίνει όταν ένα μέρος δεν εκπληρώνει τα καθήκοντά του.

Μετά την εξεύρεση λύσης ένας από τους μεσολαβητές φέρνει μπροστά το πρωτόκολλο και μετά ρωτάει για αλλαγές ή συμπληρώσεις. Επίσης, πρέπει ο καθένας να το διαβάσει άλλη μια φορά από μόνος του. Όλοι δίνουν τη συγκατάθεσή τους και υπογράφουν το έντυπο. Το έντυπο οι μεσολαβητές το εμπιστεύονται για φύλαξη σε κάποιον, στον οποίο μόνο δίνουν το κλειδί.

Η λήξη μιας μεσολάβησης

1) Παρουσίαση

- Όλοι αυτοσυστήνονται
- Περιγράφονται οι ρόλοι των μεσολαβητών
- Αναφορά στους κανόνες
- Υπόσχονται εμπιστευτικότητα
- Τονίζουν την ελευθερία της θέλησης

2) Εισαγωγή

- Ο στόχος της μεσολάβησης: να βρεθούν κοινά αποδεκτές λύσεις
- Όλοι μιλάνε με τη σειρά τους

- Ο μεσολαβητής επαναλαμβάνει και ανακεφαλαιώνει
- Αποσαφηνίζονται τα ζητήματα

3) Απόψεις

- Ανταλλαγή απόψεων
- Επανάληψη της γνώμης των άλλων
- Εν ανάγκη ξεχωριστοί μονόλογοι

4) Λύσεις

- Συγκεντρώνονται οι λύσεις (Καταιγισμός ιδεών)
- Αξιολογούνται οι λύσεις και επιλέγονται μία ή δύο
- Διατυπώνεται ο συμβιβασμός και καταγράφεται
- Διευκρινίζονται ανοιχτά ζητήματα

5) Κλείσιμο

- Ευχαριστούν για τη συνεργασία
- Καταργούν τις σημειώσεις
- Ενδεχομένως συμφωνείται μία κλήτευση
- Βάζουν στο αρχείο το έντυπο της μεσολάβησης

Δραστηριότητες κατά την υλοποίηση του προγράμματος :

- 1) Αφίσες
- 2) Δημιουργία σεναρίου από τα παιδιά, το οποίο έπαιξαν και βιντεοσκοπήθηκε.
- 3) Ερωτηματολόγια
- 4) Τριήμερη εκδρομή σε Κρέστενα-Αρχαία Ολυμπία. Επίσκεψη και παρουσίαση του Προγράμματος στο 3^ο Γυμνάσιο Πύργου (18-20/4/2010)
- 5) Συμμετοχή στη συνάντηση μαθητών από σχολεία που εφαρμόζουν καλές πρακτικές για την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας που πραγματοποιήθηκε στα Γραφεία του Συνήγορου του Παιδιού (24/4/2010)

Τη φετινή χρονιά, όταν στην αρχή ρωτήσαμε ποιοι θέλουν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα, δήλωσαν συμμετοχή 20 παιδιά, σε σύνολο 120 παιδιών του σχολείου. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα 18 από αυτά προέρχονται από μία πολύ υποβαθμισμένη συνοικία μακριά από το σχολείο, τα Νεόκτιστα Ασπροπύργου, και για να μένουν στην ομάδα έχαναν το σχολικό πούλμαν και αναγκάζονταν μετά να περιμένουν το λεωφορείο.

Μέσα στην ομάδα έχουμε ένα τσιγγανάκι, ένα παιδί που την προηγούμενη χρονιά ήταν τελείως απομονωμένο, παιδιά πολύ φτωχά, από δυσλειτουργικές οικογένειες, που έχουν πολύ χαμηλούς βαθμούς, αλλά και άλλα με πολύ υψηλές επιδόσεις στα μαθήματα από πιο εύπορες οικογένειες, καθώς και παιδιά μεταναστών και από οικογένειες με ρατσιστικές αντιλήψεις. Αυτή η ανομοιογένεια αρχικά προκαλεί εντάσεις μέσα στην ομάδα, οι οποίες σιγά-σιγά αμβλύνονται, καθώς γίνονται αφορμή για προβληματισμό και πολύ γόνιμες συζητήσεις. Εκείνο που επιδιώκουμε και ως ένα μεγάλο βαθμό το πετυχαίνουμε είναι να ακούν με προσοχή και ενδιαφέρον τους άλλους, να αισθάνονται όλοι ισότιμοι στο πλαίσιο της ομάδας, να αναπτύσσουν ανεκτικότητα προς το διαφορετικό, να αισθάνονται ασφαλείς και να αρχίσουν να εμπιστεύονται ο ένας τον άλλον.

Κατά το τρέχον σχολικό έτος, όπως προκύπτει από τις γραπτές συμφωνίες που φυλάσσουμε σε αρχείο, έγιναν 18 διαμεσολαβήσεις στις οποίες ενεπλάκησαν 24 παιδιά, από τα οποία τα 15 ήταν αγόρια και τα 9 κορίτσια. Από τα 24 παιδιά τα 17 ήρθαν για διαμεσολάβηση μία φορά, ενώ τα 7 περισσότερες (2 με 5).

Στο τέλος της χρονιάς δόθηκε στους μεσολαβητές ένα φύλλο αξιολόγησης του προγράμματος, στο οποίο έπρεπε να συμπληρώσουν προτάσεις που άρχιζαν με τα παρακάτω ρήματα (τα οποία σχηματίζουν την ακροστιχίδα ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ). Στη συνέχεια παραθέτουμε τι μας έγραψαν τα παιδιά.

Αισθάνθηκα ότι...

- Είμαι τώρα το καλό παιδί
- Μπορέσαμε να κάνουμε το σχολείο, αλλά και τα παιδιά μεταξύ τους, υπέροχα
- Μπορώ να περιορίσω τους καβγάδες
- Είχα ξεπεράσει τον εαυτό μου
- Έκανα κάτι καλό για τους συμμαθητές μου
- Χρησίμευσα στο να αποκτήσουν τα παιδιά καλύτερες σχέσεις μεταξύ τους
- Είμαι ήρωας
- Δεν είμαι μοναδικός
- Είμαι χαρούμενη, επειδή ήμουν στην ομάδα των μεσολαβητών

Σκέφτηκα πως...

- Η ζωή μου χωρίς τους μεσολαβητές θα ήταν τελείως διαφορετική
- Οι μεσολαβητές είναι η πιο καλή ομάδα
- Στο σχολείο πρέπει να υπάρχει αρμονία
- Αν βοηθούσα τους άλλους θα ήταν λες και βοηθούσα τον εαυτό μου
- Τα παιδιά με προσέχουνε και ότι μπορούσα να μιλήσω ελεύθερα
- Θα μπορώ να ακούω καλύτερα τους άλλους

Προσπάθησα να...

- Ηρεμώ τα παιδιά
- Να συγκρατήσω τον εαυτό μου
- Να ακούω και να σέβομαι τα παιδιά
- Να βοηθήσω τους άλλους και να ελέγξω το θυμό μου
- Να καταλάβω τι λέγανε τα παιδιά
- Να με καταλάβουν, γιατί και εγώ έχω τσακωθεί πολλές φορές και γι αυτό μπήκα στην ομάδα και είναι ωραία
- Να μην παίρνω το μέρος κανενός
- Να λειτουργώ σύμφωνα με τους κανόνες
- Να βελτιώσω τις σχέσεις των συμμαθητών μου

Ρισκάρισα όταν...

- Έγινα μεσολαβητής
- Πήγαίνα σε αυτή την αίθουσα, γιατί φοβόμουν μήπως χαλούσαν οι βαθμοί μου
- Έκανα την πρώτη μου μεσολάβηση
- Γράφτηκα στην ομάδα
- Για πρώτη φορά έπρεπε να πω τι είναι μεσολάβηση και τι κάνουμε

Οργίστηκα όταν...

- Δεν μπόρεσα να κάνω σωστά την πρώτη μεσολάβηση
- Σε μία μεσολάβηση ένα από τα παιδιά με έβρισε και έφυγε
- Συνέβη το περιστατικό με την καρέκλα
- Δεν με πρόσεχαν

Παιδεύτηκα πολύ...

- Να καταλάβω πώς είναι οι μεσολαβητές
- Να ηρεμήσω πολλούς μαθητές
- Να φτάσω εδώ που είμαι
- Να σμίξω τα παιδιά, αλλά τα κατάφερα
- Να γίνω καλύτερος και να μη μαλώνω
- Για να τους καταλάβω, αλλά μετά ήταν ωραία και πιο πολύ πέρασα καλά με τις δασκάλες
- Να συμφιλιώσω τα παιδιά, τα οποία τσακώνονταν επί δύο χρόνια

Υπερέβαλα εαυτόν όταν...

- Δεν με άκουγαν οι άλλοι
- Έμαθα κάποια πράγματα που δεν έπρεπε να ειπωθούν
- Δέχτηκα διαμεσολάβηση από άλλους
- Βρέθηκα σε πολλές συναντήσεις
- Μίλησα με άλλα παιδιά που δεν τα ήξερα
- Ένας μαθητής έφυγε από μια μεσολάβηση

Ρύθμισα...

- Τα παιδιά όταν ήμουν μεσολαβητής
- Πολλά θέματα όσον αφορά τους καβγάδες του σχολείου
- Το θυμό μου
- Την ομάδα μας
- Τον εαυτό μου όταν μπήκα στην ομάδα, γιατί είμαι πιο ήρεμη
- Να είναι φίλοι τα παιδιά
- Τη συμπεριφορά μου
- Την υπομονή μου

Γύρεψα...

- Τον κόσμο μέχρι να γίνω μεσολαβητής
- Να έχω καλύτερο σχολείο
- Τις σκέψεις των παιδιών
- Υποστήριξη γι αυτό που ήμουν έτοιμος να κάνω
- Να δω τι γίνεται έξω από το σχολείο
- Όταν τσακώνονται να τους χωρίζω
- Να δω αν τσακώνεται κανένας
- Τον συναγωνισμό
- Την καλή συμπεριφορά
- Να βρω την αλήθεια
- Την αυτοσυγκράτηση
- Να βρω τα παιδιά, όταν χρειάστηκε νέα κλήτευση
- Ηρεμία

Ονειρεύτηκα πως...

- Θα πηγαίνω σε ένα σχολείο χωρίς τσακωμούς και καβγάδες
- Όλοι οι μεσολαβητές από όλα τα σχολεία κάναμε μια συνάντηση
- Θα τα καταφέρω
- Θα γινόμουν καλύτερος
- Ήταν υπέροχα όλα και στενοχωριέμαι που θα φύγω

- Αυτό το πρόγραμμα κάποια μέρα θα καταφέρει να εξαφανίσει τη βία από το σχολείο μας.
- Αυτό το πρόγραμμα έχει πολύ μέλλον.
- Έκανα μια μεσολάβηση και με ευχαρίστησαν, γιατί τους έκανα ξανά πάλι φίλους.
- Θα ήταν ωραία να μη φεύγαμε από το σχολείο. Αυτό με την ομάδα είναι καταπληκτικό, γιατί αυτό δεν το κάνει κανένα άλλο σχολείο. Είστε υπέροχοι όλοι. Να περνάτε καλά.

Υπερασπίστηκα:

- Το δίκιο
- Πολλές φορές άλλα παιδιά
- Τα δικαιώματα των συμμαθητών μου και τα δικά μου
- Έναν άλλο αν και δεν ήταν φίλος μου, γιατί είχε δίκιο
- Τα δικαιώματά μου
- Και τα δυο παιδιά το ίδιο

Τέλος δώσαμε ένα ερωτηματολόγιο σε όσα παιδιά είχαν πάρει μέρος σε διαμεσολάβηση. Στις ερωτήσεις που θέταμε πήραμε τις παρακάτω απαντήσεις:

➤ Τι αισθάνθηκες κατά τη διάρκεια της διαμεσολάβησης;

- Αρκετά χάλια, γιατί οι αντίπαλοί μου ήταν φίλοι μου.
- Αισθάνθηκα κάπως σαν ασφάλεια και ανακούφιση.
- Λίγο θυμό, αλλά μετά που τέλειωσε η διαμεσολάβηση, μου είχε φύγει ο θυμός και σκέφτηκα ότι φταίγαμε και οι δύο με αυτό τον τσακωμό.
- Ήμουν αγχωμένη, αλλά ένιωθα πολύ ωραία που θα λυνόταν το πρόβλημα και δεν θα αναγκαζόμουν να πάω στο Γραφείο. (άλλος ένας έδωσε παρόμοια απάντηση)
- Αισθάνθηκα ασφάλεια και λίγο φόβο, επειδή δεν ήξερα τι είναι μεσολάβηση, αλλά μου έκανε καλό, γιατί τα βρήκα με το φίλο μου.
- Ασχημα
- Σιγουριά ότι θα λυθεί το πρόβλημα
- Εμπιστοσύνη και υπευθυνότητα στα παιδιά που είναι μεσολαβητές
- Έχω πάει πολλές φορές, ήξερα τη διαδικασία και δεν είχα κανένα πρόβλημα
- Εγώ αισθάνθηκα πολύ ωραία, μου έφυγαν τα νεύρα, δεν ήμουν θυμωμένος. Διάφορα τέτοια πράγματα
- Αισθάνθηκα πολλά και διάφορα...
- Τίποτε (άλλοι 4 έδωσαν παρόμοια απάντηση)
- Ασφάλεια και ανασφάλεια και σιγουριά ότι θα φτιάξουν τα πράγματα
- Πως βοηθά τον κόσμο
- Ότι αυτά που έλεγαν οι μεσολαβητές ήταν αλήθεια
- Ωριμος, γιατί ξεπέρασα τον εαυτό μου
- Μια χαρά
- Ότι οι μεσολαβητές έχουν καλό σκοπό (άλλος ένας έδωσε παρόμοια απάντηση)
- Στην αρχή είχα μίσος για τον αντίπαλο, αλλά μετά ήταν όλα καλά (άλλος ένας έδωσε παρόμοια απάντηση)
- Καλά
- Πολύ άνετα, διότι τα παιδιά μας συμπεριφέρονταν πολύ καλά
- Πολύ ευχαριστημένος
- Ότι έκανα χαζομάρα που τσακώθηκα μαζί του

➤ **Οι μεσολαβητές ήταν ουδέτεροι;**

Ναι: 26 (86,6%) Όχι: 4 (13,3%)

➤ **Οι μεσολαβητές σε άκουγαν με ενδιαφέρον;**

Ναι :23 (76,6%) Όχι: 6 (20%) 1 δεν απάντησε

➤ **Μετά τη μεσολάβηση ξανατσακωθήκατε;**

Ναι 5 (16,6%) Όχι 25 (83,3%)

➤ **Γίνατε φίλοι;**

Ναι 22 (73,63%) Όχι 7 (23,3%) 1 δεν απάντησε

➤ **Τι άλλο έχεις να πεις ή να προτείνεις;**

- Εγώ πάντως, από τη διαμεσολάβηση έμεινα ευχαριστημένη
- Προτείνω τη διάρκεια της μεσολάβησης ο αντίπαλος να μην είναι δίπλα, αλλά απέναντι, γιατί μπορεί να φάει και καμιά ανάποδη
- Να μη τσακωνόμαστε
- Έχω να πω ότι στην αρχή φοβήθηκα, αλλά μετά γίναμε φίλοι και δεν ξανατσακωθήκαμε ποτέ
- Να πηγαίνουν και άλλα παιδιά στις διαμεσολαβήσεις όταν τσακώνονται
- Να βγουν τα άτομα που δεν κάνουν σωστά τη δουλειά τους
- Να είμαστε φίλοι
- Οι μεσολαβητές να μην έχουν εκείνη την ώρα μάθημα, γιατί δεν τους ενδιαφέρει η μεσολάβηση και τους ενδιαφέρει να τελειώνουν γρήγορα, για να πάνε στο μάθημα. Προσωπικά προσβλήθηκα, γιατί μας έδωξαν κυριολεκτικά. Ήταν απαράδεκτοι.
- Έχω να πω ότι οι μεσολαβητές είναι αξιότιμα άτομα, όπως και εγώ
- Να μιλάμε περισσότερο
- Να μιλάμε περισσότερο, για να γίνω φίλος με τον αντίπαλο
- Οι μεσολαβητές με άκουγαν με ενδιαφέρον, όμως πάνω απ όλα ντρεπόμουν, επειδή εκεί ήταν μία φίλη μου και αισθανόμουν αησυχία, επειδή είναι οικογενειακή μας φίλη και είχα λίγο φόβο.

Επτά παιδιά δεν απάντησαν στην παραπάνω ερώτηση, ενώ έντεκα από αυτά θεωρούν το πρόγραμμα πολύ καλό και προτείνουν **να συνεχιστεί** και για τα επόμενα χρόνια.

Ένα αγόρι της Β΄ τάξης γράφει χαρακτηριστικά:

- Να ξανακάνουν αυτήν την ομάδα για πολλά χρόνια, γιατί θα χρειάζεται ακόμα.

Μπορούμε να ισχυριστούμε λοιπόν ότι οι μεσολαβητές με τη σοβαρότητα, τη σεμνότητα και την εχεμύθειά τους έχουν κερδίσει σε μεγάλο βαθμό την εμπιστοσύνη των συμμαθητών τους. Σε μια περιοχή που η βία, η εκδίκηση και η αυτοδικία θεωρούνται αποδεκτά και επιβεβλημένα μέσα επίλυσης διαφορών αρκετά παιδιά επιζητούν μια εναλλακτική λύση ανάμεσα στην αυτοδικία και το «κάρφωμα» στους μεγάλους και αυτή είναι η *διαμεσολάβηση*. Κάναμε πολύ κόπο για να καταλάβουν ότι «μαγκιά» δεν είναι να είσαι βίαιος, αλλά να τηρείς τις συμφωνίες σου.